

МОЖЛИВОСТІ ФІЛОСОФСЬКОЇ РЕФЛЕКСІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Перебудова Валентина Іванівна

к.пед.н., доцент

Бердянський державний педагогічний університет

Запоріжжя, Україна

peregonta@gmail.com

Актуальність філософської рефлексії у підготовці вчителя технологій в умовах воєнного/поствоєнного стану полягає в необхідності розуміння та вирішення складних етичних, психологічних та соціокультурних викликів, які виникають в контексті конфлікту. Трансформації сучасного освітнього середовища вимагають від фахівця не тільки бути професіоналом своєї справи, але й критично ставитися до власної діяльності, усвідомлювати потреби у постійному аналізі її результатів, прагненні до самопізнання, які забезпечує професійна рефлексія [2].

Можливості рефлексії як методології педагогічної діяльності досліджували: І. Бех, В. Желанова, М. Келесі, І. Кондратець, А. Лозенко, О. Резван, Т. Рідель, І. Ульяніч [3].

Ця стаття спрямована на виявлення можливостей філософської рефлексії у розв'язанні завдань, пов'язаних з освітніми проблемами в змінних умовах, та на визначення шляхів, націлених на формування глибокого розуміння та відповідального ставлення до викликів сучасності.

Філософська рефлексія є процесом вивчення, аналізу та розуміння основних філософських питань, концепцій та ідей; передбачає вирішення філософських проблем шляхом глибокого обґрунтування ідей, розміркування над загальними поняттями, цінностями, та практичними наслідками різних філософських підходів; спрямована на розкриття сутності людського буття, природи знання, моралі, справедливості та інших основних аспектів існування; включає в себе аналіз філософських текстів, дискусії над різноманітними поглядами та розвиток власної філософської позиції [1].

Підготовка вчителя технологій потребує не лише техніко-технологічних навичок, але й глибокого розуміння філософських аспектів освіти та технологій. Усвідомлення цінностей, необхідних здобувачам у процесі навчання, є критично важливим для формування якісного освітнього середовища. Філософська рефлексія дозволяє осмислити різні підходи до навчання, такі як повага до індивідуальних різниць, конструктивізм, соціокультурний підхід тощо, і визначити, які з них найбільш відповідають стилю та цілям особистості; сприяє розвитку критичного мислення, яке дозволяє аналізувати та оцінювати різні технології з точки зору їхньої ефективності та впливу на навчання та розвиток; допомагає розуміти етичні аспекти використання технологій, включає в себе

питання доступності для всіх учасників, а також можливості нерівності через різний рівень доступу до технологій; забезпечення навчального середовища, що відповідає потребам всіх його учасників.

Філософська рефлексія допомагає майбутньому учителю усвідомити важливість створення інклюзивного навчального середовища, де кожен учень має можливість отримати доступ до освіти та розвитку, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей та можливостей; розглядати різноманітність індивідуальних потреб та можливостей як джерело багатства і розвитку, можливість для взаємного навчання та збагачення, формувати глибоке розуміння толерантності та співпраці в навчальному середовищі, створення атмосфери взаємоповаги, підтримки та співробітництва серед усіх учасників освітнього процесу. Відповідно до принципів інклюзії, вчитель трудового навчання та технологій має унікальні можливості для розвитку практичних навичок в різноманітних техніках та галузях людської діяльності, виявлення/формування креативності, творчого підходу; здатності розв'язувати неординарні завдання, розвивати нові ідеї, що сприяє їхньому самовираженню та самореалізації, стимулює розвиток критичного творчого мислення, винахідливості.

В процесі виконання творчих проєктів здобувачі не лише опановують техніко-технологічні аспекти трудової діяльності, але й мають можливість міркувати над сутністю своєї творчості та її впливом на світ навколо них. Філософська рефлексія в цьому контексті допомагає здобувачам усвідомити значення їхнього творчого внеску в суспільство, розуміти етичні аспекти діяльності та поставити перед собою питання про цінності, які вони несуть через свої творіння.

Висновки. Філософська рефлексія у підготовці вчителя технологій дає можливість створити більш глибоке і осмислене розуміння процесу навчання та використання технологій для досягнення навчальних цілей; допомагає не лише освоїти конкретні інструменти, техніки але й розвивати свою власну філософію освіти та розуміти її вплив на навчання, будувати інклюзивне середовище, де кожен здобувач відчуває себе прийнятим та підтриманим у особистісному прогресі.

Список використаних джерел

1. Перегудова В. Роль рефлексії в процесі підготовки вчителя технологій // *European congress of scientific achievements. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2024. Pp. 113-116. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-european-congress-of-scientific-achievements-25-27-03-2024-barselona-ispaniya-arhiv/>*

2. Радченя І. В. Професійно-педагогічна підготовка життєвотворчого вчителя у площині філософської рефлексії // *Практична філософія і Нова українська школа: збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції,*

16 травня 2019 р. Київ: НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України. 2019. С. 84-86.

3. Роганова М., Рашидова С., Роганов М. Професійна рефлексія викладача закладу вищої освіти як умова його педагогічної культури. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика. Збірник наукових праць.* 1(105). 2023. С. 141-151.